

اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران
مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

ارزیابی لایحه برنامه هفتم توسعه از نگاه بخش خصوصی: اصلاح نظام مالیاتی

مرداد ۱۴۰۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش:

**ارزیابی لایحه برنامه هفتم توسعه از نگاه بخش خصوصی:
اصلاح نظام مالیاتی**

مدیریت مطالعات حقوقی و اجتماعی

تهیه‌کنندگان: پریسا مهاجری، نرگس مرادی

اعلام نظرکنندگان: فرزانه صمدیان

ناظران علمی: محمد قاسمی، محمد زائری

تاریخ انتشار: مرداد ۱۴۰۲

طبقه‌بندی موضوعی: اقتصاد ایران

واژه‌های کلیدی: برنامه هفتم توسعه، مالیات

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

فهرست

- ۱ مقدمه
- ۲ بخش اول: چالش‌های اساسی بخش مالیات
- ۴ بخش دوم: رویکرد دولت به بخش مالیات در لایحه برنامه هفتم توسعه
- ۴ الف) اعلام نظر بر روی کلیات مواد مرتبط با بخش مالیات در لایحه برنامه هفتم توسعه
- ۶ ب) اعلام نظر بر روی جزئیات مواد مرتبط با بخش مالیات در لایحه برنامه هفتم توسعه
- ۲۱ بخش سوم: احکام پیشنهادی اتاق ایران در خصوص بخش مالیات

در ادبیات اقتصادی، کارکرد مناسب دولت به آن است که با تولید و عرضه کالاهای عمومی باکیفیت و به میزان مکفی، تخصیص بدون تبعیض آن‌ها و اجرای سیاست‌های حمایتی مبتنی بر بازتوزیع منابع، شرایط مناسبی را برای رشد و توسعه اقتصادی، بهبود کسب‌وکار، جذاب‌تر نمودن محیط سرمایه‌گذاری، رونق تولید، حفظ و بهبود سطح اشتغال، دلگرمی به نخبگان و کارآفرینان و ایجاد امکان خدمت آنان به کشور، ایجاد رفاه اقتصادی و کاهش فقر و نابرابری فراهم نماید. این در حالی است که کژکارکردی‌های نهادی، اقتصاد کشور را درگیر، پراضطکاک، ناکارآمد، منحرف و سرگردان نموده است. دولت نیز به جای ایفای نقش اصلی خود، درگیر تولید و توزیع کالاهای عمومی نامرغوب، پیگیری سیاست‌های توزیعی مبتنی بر تخصیص غیرهدفمند یارانه‌ها، ایجاد کسری بودجه و تورم بالا، بنگاهداری از تولید سیگار و خودرو تا سیمان و فولاد و بانکداری و بیمه و ایجاد اختلال در کسب‌وکارها با انواع روش‌ها و ابزارها است.

از سوی دیگر عملکرد بلندمدت حکمرانی اقتصادی کشور نیز بسیار نامطلوب است. طی سال‌های ۱۳۵۳ تا ۱۴۰۱ و به رغم برخورداری از میلیاردها دلار درآمد نفتی؛ ۲۸ سال رشد تولید ناخالص داخلی سرانه کشور، صفر یا منفی بوده است و فقط ۸ سال نرخ رشد اقتصادی ۶ درصد به بالا بوده است و برای مابقی سال‌ها کمتر از ۶ درصد بوده است. همچنین ۳۵ سال نرخ تورم بیش از ۱۵ درصد بوده و تنها برای ۴ سال این نرخ کمتر از ۱۰ درصد بوده است و در سال‌های اخیر نیز قله‌های ۵۰ درصدی و بالاتر را فتح کرده است. نرخ‌های بیکاری در ایران که به رغم اشتباهات محاسباتی با تورش کم‌برآوردی روبروست بالغ بر ۱۲ درصد است که بیش از ۲ برابر میانگین نرخ‌های بیکاری بلندمدت در دنیا است.^۱ ضریب جینی که یکی از شاخص‌های نابرابری درآمدی است طبق آخرین گزارش توسعه انسانی سازمان ملل، در ایران حدود ۴۰ درصد بوده که کشور ما را در جایگاه ۹۸ ام در میان ۱۵۳ کشور قرار داده است.

در این شرایط محیط کلان اقتصادی، نظام مالیاتی کشور نیز از منظر ساختار نهادی به تعبیر داگلاس نورث با کژکارکردی هم از منظر «راستای کسب دانش» و هم از جهت «مجرای تبلور نفع شخصی» روبروست. اولاً با کژکردی از منظر «راستای کسب دانش» روبروست زیرا اشخاص را در راستای کسب دانش به سمت یادگیری شیوه‌های حقه‌بازی، فساد، تبانی با ممیزان مالیاتی، فرار مالیاتی، چند دفتره شدن کسب‌وکارها و امثالهم سوق داده است و نه تنها به فعالیت‌های تولیدی توسعه‌گرا پاداش نمی‌دهد بلکه به دلیل وجود تبعیض مالیاتی گسترده و خارج از تور مالیاتی قرار گرفتن فعالیت‌های غیررسمی، دلالی و واسطه‌گری‌های چندلایه‌ای و رباخواری، فشار مالیاتی مضاعفی به فعالیت‌های تولیدی شناسنامه‌دار وارد می‌شود و آنان را تنبیه می‌کند.

ثانیاً نظام مالیاتی با کژکارکردی از منظر «مجرای تبلور نفع شخصی» روبروست زیرا ساختار نهادی به نحوی سازمان‌دهی نشده است که تعقیب منافع شخصی مؤدیان و سازمان امور مالیاتی به «منافع بلندمدت سازگار با توسعه» ختم شود. نظام مالیاتی موجود به نحوی است که با وضع مالیات‌های ناعادلانه بر بخش‌های تولیدی رسمی، مانع عمق‌بخشی به ساخت

^۱ محاسبه شده بر اساس داده‌های رسمی منتشر شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران

محصولات داخلی و خلق فرصت‌های شغلی برای مردم کشور می‌شود. از سوی دیگر، درآمدهای عظیم حاصل از ربا و سود سپرده‌ها، درآمدهای قابل ملاحظه سلف‌خرهای محصولات کشاورزی، عایدی‌های بادآورده واردکنندگان کالاهای انحصاری، یا مشمول مالیات نیستند و یا تلاشی برای شناسایی آن‌ها صورت نمی‌گیرد.

ظهور شوک‌های دیگر از جمله درگیری با کرونا، از سرگیری مجدد تحریم‌ها و ... به همراه کژکارکردی ساختار نهادی موجود، وضعیت را برای دلان، رباخواران و رانت‌جویان بهتر ساخته و منافع کلانی را عاید آن‌ها نموده است. علاوه بر این، گسترش فقر و نابرابری‌های ناموجه نیز منجر به تشدید کمبود تقاضای مؤثر شده است. در چنین شرایطی که فعالیت‌های تولیدی رسمی در چمبره‌ای از کژکارکردی‌های نظام مالیاتی، کمبود تقاضای مؤثر، بی‌ثباتی متغیرهای قیمتی کلیدی به ویژه نرخ ارز و نرخ انرژی و خوراک و در سالهای اخیر کمبود انرژی، کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش و امثالهم گرفتار شده و در خط مقدم مالیات‌ستانی قرار دارند، بر حجم فعالیت‌های غیرمولد و رانت‌جویانه‌ای که مورد اصابت مالیاتی قرار نمی‌گیرند، افزوده می‌شود. بدیهی است تداوم این روند و عدم اصلاح نظام مالیاتی نهایتاً به از دست رفتن توجیه اقتصادی بسیاری از فعالیت‌های مولد رسمی منجر خواهد شد. بدین ترتیب صاحبان این کسب‌وکارها، انتقال سرمایه به کشوری دیگر را آزمون خواهند کرد و یا از طریق افتتاح سپرده‌های مدت‌دار سرمایه‌گذاری یا سایر اقدامات مشابه، درآمد تضمین‌شده بدون ریسکی که مشمول مالیات نیست را به دست خواهند آورد و بر حجم فعالیت‌های نامولد اقتصادی خواهند افزود.

بخش اول: چالش‌های اساسی بخش مالیات

مهم‌ترین اقتضائات فردی، کلان و توسعه مورد توافق در ادبیات مالیاتی که در طراحی یک نظام مالیاتی بهینه باید تأمین شوند عبارتند از:

- ✓ یک سیستم اقتصادی-اجتماعی پویا و مدرن نیاز به نظام مالیاتی شفاف، عادلانه و مدرن دارد.
- ✓ چنین نظامی نیازمند پایه‌های مالیاتی گسترده‌تر، به منظور کاهش نرخ‌های مالیاتی و بار مالیاتی روی فعالان اقتصادی است تا هزینه کسب‌وکارها را کاهش دهد.
- ✓ در این نظام مالیاتی باید مشوق‌ها و انگیزه‌هایی برای کار کردن، پس‌انداز نمودن، سرمایه‌گذاری و ارتقای سطح رقابت‌پذیری وجود داشته باشد.
- ✓ نظام مالیاتی بهینه باید در راستای پاداش‌دهی و تشویق رشد اقتصادی و اشتغال باشد.
- ✓ در این نظام از وضع مالیات‌های آشناری بر نهادهای تولیدی اجتناب می‌شود، زیرا وجود چنین مالیات‌هایی، توان رقابتی کالاهای تولیدی داخل را در بازارهای جهانی کاهش داده و موجب کاهش اشتغال و قدرت اشتغال‌زایی می‌شود.

- ✓ نظام مالیاتی بهینه باید بر پایه سادگی، شفافیت و اطمینان بنا شده باشد تا درک صحیحی از مالیات در بین عموم مردم ایجاد گردد و مردم نسبت به سیستم مالیاتی اطمینان داشته باشند.
- ✓ نظام مالیاتی بهینه باید عادلانه باشد و حتی‌المقدور رفتار ترجیحی و تبعیض‌آمیز بین بخش‌های مختلف اقتصادی نداشته باشد.
- ✓ چنین نظامی باید درآمدهای پایدار و مطمئنی برای دولت ایجاد کند. لذا نباید محدود به پایه‌های مالیاتی اندک و اختلال‌زا باشد.
- ✓ تا جایی که به لحاظ اجرایی و عملیاتی امکان‌پذیر باشد باید نظام مالیاتی از اعطای معافیت‌های مالیاتی و ایجاد مفرّهای قانونی دوری کند تا موجب اختلال در تصمیمات سرمایه‌گذاری و انتخاب مصرف‌کنندگان نشود.

در راستای تأمین اقتضائات فوق لازم است اصول اساسی ۱۲ گانه در طراحی نظام مالیاتی بهینه مدنظر قرار گیرد که این اصول مشتمل بر «عادلانه و منصفانه بودن»، «قطعیت و اطمینان»، «سهولت پرداخت مالیات»، «اجرای کارآمد و مؤثر مالیات‌ها»، «امنیت اطلاعات اشخاص»، «ساده بودن»، «خنثایی»، «مقوم رشد اقتصادی و کارایی»، «شفافیت و مشاهده‌پذیر بودن مالیات‌ها»، «شکاف تمکین مالیاتی حداقلی»، «پاسخگو بودن در مقابل مردم» و «ایجاد درآمدهای مناسب برای تأمین مالی ارائه خدمات عمومی و پیاده‌سازی طرح‌های توسعه‌ای توسط دولت» می‌باشد. اما «حجم معافیت‌های گسترده» در حوزه درآمدهای کشاورزی، درآمدهای ساخت و ساز مسکن، درآمدهای اجاره‌ای املاک منطبق با الگوی مسکن، «توانایی اندک نظام مالیاتی برای مقابله با فرار مالیاتی» به ویژه در حوزه درآمد مشاغل و درآمدهای رانتی حاصل از واردات انحصاری، «عدم استقرار و پیاده‌سازی یک نظام جامع مالیات بر درآمد»، «گسترش فساد»، «عدم انعطاف‌پذیری نظام مالیاتی با توجه به شرایط اقتصادی»، «ناکارآمدی فرآیند دادرسی و حل اختلافات مالیاتی»، «رواج شیوه علی‌الرأس و تداوم ممیزمحوری» و امثالهم سبب شده است تا اقتضائات فردی، کلان و توسعه‌تأمین نشود و اصول ۱۲ گانه حاکم بر یک نظام مالیاتی بهینه مخدوش گردد.

حل و فصل ریشه‌ای این کژکارکردی‌ها در نظام مالیاتی مستلزم انجام اصلاحات همه‌جانبه و دشوار است. همه‌جانبه از آن جهت که رفع کاستی‌ها و نارسائی‌های فعلی با اصلاح چند ماده قانونی صورت نمی‌گیرد و دشوار از آن جهت که گروه‌های ذی‌نفع و بانفوذ که منافع آن‌ها با انجام اصلاحات به خطر می‌افتد، قطعاً با کارشکنی‌ها و مانع‌تراشی‌هایشان، انجام هر گونه اصلاحاتی را سخت می‌سازند. لکن در راستای تحقق اهداف توسعه‌گرایانه به ویژه کاهش فقر و نابرابری‌های ناموجه، محدود نمودن فعالیت‌های غیررسمی و رانت‌جویانه، حمایت هدفمند از فعالیت‌های مولد و انگیزه‌دهی به سرمایه‌گذاری‌های اشتغال‌زا که به بالندگی و عزت کشور کمک می‌کنند و نجات کیان نظام تولیدی از آسیب‌های اصلی که آن را تهدید می‌کنند، به نظر می‌رسد بایستی قانون توجه اقدامات، پیرامون رئیس ذیل متمرکز شود:

یک- اهتمام جدی به مبارزه با فساد در شبکه مالیاتی

دو- حذف معافیت‌های پاداش‌ده به درآمدهای ربوی و فعالیت‌های غیرمولد یا کمتر مولد

سه- تسریع استقرار نظام مالیات بر جمع درآمد اشخاص
 چهار- تفکیک وظیفه «اجرای قوانین مالیاتی» از «سیاستگذاری مالیاتی» و «دادرسی»
 پنج- تسریع تکمیل پایگاه جامع اطلاعاتی مؤدیان
 شش- تسهیل پرداخت مالیات (جایگاه ۱۵۰ ام ایران در بین ۱۹۰ کشور از منظر سهولت پرداخت مالیات)

بخش دوم: رویکرد دولت به بخش مالیات در لایحه برنامه هفتم توسعه

به طور کلی دولت نگاهی کوتاه‌مدت به مفهوم حداکثرسازی وصول درآمدهای مالیاتی را به این حوزه دارد.

الف) اعلام نظر بر روی کلیات مواد مرتبط با بخش مالیات در لایحه برنامه هفتم توسعه

یکی از مهم‌ترین خواسته‌های فعالان اقتصادی، تحول در نظام مالیاتی است به نحوی که با تکیه بر زیرساخت‌های شفاف و دقیق اطلاعاتی، افزایش پوشش مالیاتی و ممانعت از فرار مالیاتی بتوان عدالت مالیاتی را بهبود بخشید و با تمرکز بر اخذ مالیات از فعالیت‌های غیرمولدی که عموماً تحت پوشش نظام مالیاتی نیستند، از فشار بر بخش‌های تولیدی کشور کاست. همچنین ضعف‌های ساختاری مهمی در نظام سیاستگذاری مالیاتی کشور وجود دارد آنچنان که فعالیت‌های تولیدی را با چالش‌های دیگری روبرو ساخته و موانع جدی در محیط کسب‌وکار ایجاد نموده است. برای نمونه، «انعطاف‌ناپذیری مالیاتی و ناهماهنگی با شرایط اقتصادی» از مهم‌ترین چالش‌های فعالیت‌های تولیدی است به طوری که در سال‌هایی که رکود تورمی، گریبان فعالیت‌های تولیدی را گرفته است شاهد افزایش وصول مالیات بر درآمد از بنگاه‌های اقتصادی هستیم. مسائل و مشکلاتی نظیر «وارد شدن فشار مضاعف بر تولیدکنندگان در صورت قطع اخذ مالیات بر ارزش افزوده در زنجیره عرضه کالاها و خدمات»، «دشواری‌های مربوط به استرداد اعتبار مالیاتی فعالان اقتصادی به ویژه صادرکنندگان»، «معافیت‌های مالیاتی گسترده و غیرهدفمند» و امثالهم، دیری است که عادلانه و غیراختلال‌زا بودن نظام مالیاتی را نیز زیر سؤال برده است.

به رغم مسائل مورد اشاره، سیاستگذاری مالیاتی در لایحه برنامه هفتم توسعه، هدف افزایش درآمدهای مالیاتی و ارتقای نسبت مالیات (T) به تولید ناخالص داخلی (GDP) را در قالب چند راهبرد زیر دنبال می‌کند:

۱. الزام سازمان امور مالیاتی و وزارت اقتصاد بر محاسبه درآمدهای مالیاتی از دست رفته به دلیل وجود انواع حمایت‌های مالیاتی مشتمل بر تخفیفات، اعتبارات و معافیت‌ها و... به منظور حذف این معافیت‌ها به طوری که رقم حقیقی این درآمدهای از دست رفته، سالانه ۱۰ درصد کاهش یافته و در پایان برنامه به ۵۰ درصد برسد.

۲. افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده سالانه به میزان یک درصد و در مقابل کاهش نرخ مالیات بر اشخاص حقوقی به میزان یک درصد. مقرر شده است که در انتهای اجرای برنامه هفتم، نرخ مالیات بر ارزش افزوده به ۱۳ درصد افزایش یابد.

۳. حذف ابزارهای سیاستی مهم. یعنی ممنوعیت اعطای نرخ صفر، معافیت، اعتبار مالیاتی و تخفیفات جدید در طی سال‌های برنامه هفتم در راستای محافظت از درآمدهای مالیاتی.

۴. رقابتی‌تر کردن ادارات مالیاتی در استان‌های مختلف برای افزایش هر چه بیشتر وصولی‌های مالیاتی از طریق طرح تشویقی مبنی بر اینکه در صورت رشد بیش از ۵۰ درصدی در وصولی‌های مالیاتی، ۱۰ درصد از مازاد نسبت به ۵۰ درصد در اختیار همان استان قرار بگیرد.

همانطور که در جزئیات مواد مرتبط به تفصیل تبیین شده است، به استثنای "مورد نخست" که به صورت آرمانی و بدون ارائه‌ی تصویری دقیق از وضع موجود، چگونگی اولویت‌دهی به حذف حمایت‌های غیر ضروری مالیاتی و سازوکار اجرایی آن را مشخص نکرده است، از بین ۳ مورد دیگر؛ "موارد دوم و چهارم"، نابرابری‌های توزیع درآمد را نه تنها در بین دهک‌های درآمدی مختلف بلکه بین استان‌های محروم و برخوردار تعمیق خواهند داد و "موارد دوم و سوم" وضعیت رکود تورمی را که چندین سال متوالی گریبانگیر اقتصاد کشور است، تشدید و ادامه‌دار خواهد نمود.

ب) اعلام نظر بر روی جزئیات مواد مرتبط با بخش مالیات در لایحه برنامه هفتم توسعه (مواد ۲۶ و ۲۷)

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد																		
<p>اصلاح ارقام جدول ماده (۲۶):</p> <p>رقم در نظر گرفته شده در نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای، اصلاح و عدد ۶۰ درصد در نظر گرفته شود:</p> <p>اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی</p> <table border="1" data-bbox="206 783 739 1118"> <thead> <tr> <th>هدف کمی در پایان برنامه</th> <th>واحد متعارف</th> <th>سنجه عملکردی</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱۰</td> <td>درصد/سالانه</td> <td>نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی</td> </tr> <tr> <td>۶۰.۸</td> <td>درصد/سالانه</td> <td>نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای</td> </tr> </tbody> </table> <p>الحاق یک تبصره به ذیل ماده (۲۶):</p> <p><u>تبصره- وزارت اقتصاد ملزم است گزارش برآورد نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی با در نظر گرفتن</u></p>	هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی	۱۰	درصد/سالانه	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	۶۰.۸	درصد/سالانه	نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای	<p>• در محاسبه شاخص مالیات به تولید ناخالص داخلی، طبق تعریف نهادهای بین‌المللی لازم است تمامی پرداخت‌های اجباری بابت خدمات عمومی (یعنی پرداخت‌هایی که به شهرداری‌ها یا صندوق‌های بازنشستگی صورت می‌گیرد) به عنوان مالیات (T) در محاسبات، وارد شود. با این حال در ایران و به غلط، صرفاً وصولی‌های مالیاتی مبنای محاسبه این شاخص قرار می‌گیرد. چه بسا با اضافه کردن پرداخت‌های اجباری، رقم مالیات به تولید ناخالص داخلی (T به GDP)، در ایران فراتر از ۱۰ درصد هم باشد. بنابراین بهتر است وزارت امور اقتصاد و دارایی مکلف به محاسبه صحیح این نسبت طبق استانداردهای اندازه‌گیری بین‌المللی شود تا تصویر دقیقی از آن ارائه گردد و پس از مشخص شدن نقطه صفر شروع حرکت، هدفگذاری سیاستی واقع‌بینانه‌تری، تعیین گردد.</p>	<p>ماده ۲۶- در اجرای بند (۴) سیاست‌های کلی برنامه هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود:</p> <p>اهداف کمی سنجه‌های عملکردی اصلاح نظام مالیاتی</p> <table border="1" data-bbox="1429 667 2029 959"> <thead> <tr> <th>سنجه عملکردی</th> <th>واحد متعارف</th> <th>هدف کمی در پایان برنامه</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی</td> <td>درصد/سالانه</td> <td>۱۰</td> </tr> <tr> <td>نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای</td> <td>درصد/سالانه</td> <td>۸۰</td> </tr> </tbody> </table>	سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	درصد/سالانه	۱۰	نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای	درصد/سالانه	۸۰
هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی																		
۱۰	درصد/سالانه	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی																		
۶۰.۸	درصد/سالانه	نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای																		
سنجه عملکردی	واحد متعارف	هدف کمی در پایان برنامه																		
نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی	درصد/سالانه	۱۰																		
نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای	درصد/سالانه	۸۰																		

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
<p><u>دریافتی‌های شهرداری‌ها یا صندوق‌های بازنشستگی از محل حق بیمه و عوارض و ... را ۶ ماه پس از تصویب این قانون، تهیه نماید و در طی سال‌های برنامه جهت تحقق هدف ۱۰ درصدی در نظر گرفته شده، برنامه عملیاتی ارائه دهد.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • در این لایحه مشخص نیست رقم T به GDP، ۱۰ درصدی بر چه مبنایی تعیین شده است؟ آیا بر اساس تجربه سایر کشورها این رقم تعیین شده است؟ مگر دولت در آن کشورها نیز از درآمدهای نفتی و مالیات بر واردات که به پشتوانه درآمدهای ارزی نفتی است، برخوردار بوده‌اند؟ بنابراین لازم است نسبت مطلوب یا مالیات به تولید ناخالص داخلی، از طریق مطالعات پشتیبان اقتصادی متناسب با شرایط ایران، مشخص شود. • حتی با فرض پایین بودن مالیات به تولید در ایران و قبول لزوم افزایش این نسبت، لازم است دقیقاً مشخص شود که بار مالیاتی تحمیل شده بر هر یک از فعالیت‌های اقتصادی چقدر است تا از طریق تحمیل بار اضافی جدید به مؤدیان شناخته شده و خوش حساب، حلقه تولید تنگ‌تر نشود. • نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای به ۶۰ درصد یا نهایتاً ۷۰ درصد تغییر یابد. چرا که تجربه سایر کشورها حاکی از این است که متوسط جهان در این رقم، حدود ۷۰ درصد است. 	

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
<p>حذف بند (الف) ماده (۲۷): پیشنهاد می‌شود، بند (الف) ماده (۲۷)، حذف شود.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • بند الف در تناقض با بند پ در همین ماده است. در بند پ از کاهش نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی صحبت شده است در حالی که در بند الف، هر گونه کاهش نرخ در طول سال‌های برنامه ممنوع اعلام شده است. • مشوق‌ها و اعتبارات از ابزارهای مهم سیاستی دولت‌ها است که بسته به شرایط اقتصادی و به منظور ثبات بخشی به اقتصاد (که یکی از وظایف خطیر هر دولتی است) و یا رشد تولید به کار گرفته می‌شود. بنابراین هرگونه وضع ممنوعیت در این خصوص، اهداف برشمرده از جمله رشد تولید را تحت تاثیر قرار می‌دهد. • ابهام زیادی در شمولیت این ماده وجود دارد. مثلاً شرکت جدیدالتاسیس در طول برنامه هفتم که کالاهای تولیدی‌اش را صادر می‌کند، آیا مشمول نرخ صفر روی درآمدهای صادراتی و مشمول اعتبار مالیاتی روی مالیات بر ارزش افزوده پرداختی بر نهاده‌های تولیدش نخواهد شد؟ بهتر است این بند شفاف شود. 	<p>ماده ۲۷- به منظور افزایش سهم مالیات در بودجه عمومی کشور، اقدامات زیر انجام می‌شود:</p> <p>الف- وضع هرگونه تخفیف، ترجیح، بخشودگی، کاهش نرخ، معافیت و شمولیت نرخ صفر و اعطای اعتبار مالیاتی جدید در سال‌های برنامه ممنوع است.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
<p>حذف بند (ب) ماده (۲۷): پیشنهاد می شود، بند (ب) ماده (۲۷)، حذف شود.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • جایگاه این بند در یک قانون موقت همچون برنامه هفتم نیست چرا که به محض اتمام برنامه، این قانون نیز ملغی می شود. چنانچه دولت تمایل به تصویب چنین بندی دارد باید از طریق ارائه لایحه روی قوانین دائمی (به طور مثال قانون مالیات های مستقیم) و یا ارائه مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی، اقدام نماید. • وجود این بند از اساس فلسفه اعطای اعتبار مالیاتی، نرخ صفر و معافیت ها را در مواردی نظیر صادراتی بودن، سرمایه گذاری در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، معافیت های ماده ۱۲ مالیات بر ارزش افزوده، زیان هایی که طبق ماده ۱۴۸ ق.م.م. امکان مستهلک نمودن آنها از درآمدهای سال های آتی، وجود دارد و .. را نابود می کند. • این بند، گنگ و مبهم است. اگر درآمدهای مالیاتی از دست رفته بیشتر شد، چه می شود؟ از کل درآمدهای مشمول مالیات با نرخ تصاعدی مالیات اخذ می شود؟ روی مازاد اخذ می شود؟ 	<p>ب- میزان درآمد مالیاتی از دست رفته دولت از محل مجموع معافیت، نرخ صفر، اعتبار، کاهش نرخ های مالیاتی و بخشودگی های مالیاتی در خصوص مالیات بر درآمد هر شخص حقیقی نمی تواند بیشتر از پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال در سال باشد.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<ul style="list-style-type: none"> • درآمد از دست رفته مالیاتی چگونه محاسبه می شود؟ در غیاب یک سیستم مالیات بر جمع درآمد، امکان محاسبه دقیق وجود ندارد (هر چند شکل ضعیف آن در مالیات بر درآمد مشاغل قابل اعمال خواهد بود). 	
<p>حذف بند (پ) ماده (۲۷): پیشنهاد می شود، بند (پ) ماده (۲۷)، حذف شود.</p> <p>اصلاح تبصره ذیل بند (پ) ماده (۲۷): پیشنهاد می شود، بند (پ) ماده (۲۷) به شرح زیر اصلاح شود:</p> <p>از ابتدای اولین دوره مالیاتی، موضوع ماده (۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰، در سال دوم، نرخ موضوع ماده (۷) قانون مذکور، به عنوان مالیات سهم دولت هر سال یک واحد درصد (۱٪) تا سقف برنامه سیزده درصد (۱۳٪) اضافه می شود. همزمان با افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده، هر سال یک واحد درصد (۱٪) نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی کاهش می یابد.</p> <p>تبصره- دولت موظف است شش ماه پس از ابلاغ این قانون، لایحه مالیات بر مجموع درآمد خانوار را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.</p>	<p>هدف اصلی بند پ، افزایش درآمدهای مالیاتی دولت از طریق بالا بردن نرخ مالیات بر ارزش افزوده است که بهتر است به دلایل زیر با آن مخالفت شود:</p> <ul style="list-style-type: none"> • مالیات بر ارزش افزوده ماهیتاً تنازلی بوده و بار مالیاتی بالاتر به طبقات آسیب پذیر و دهک های درآمدی پایین تحمیل می کند و بحث عدالت را زیر سوال برده و توزیع درآمد را نیز بدتر می کند. 	<p>پ- از ابتدای اولین دوره مالیاتی، موضوع ماده (۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰، در سال دوم، نرخ موضوع ماده (۷) قانون مذکور، به عنوان مالیات سهم دولت هر سال یک واحد درصد (۱٪) تا سقف برنامه سیزده درصد (۱۳٪) اضافه می شود. همزمان با افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده، هر سال یک واحد درصد (۱٪) نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی کاهش می یابد.</p> <p>تبصره- دولت موظف است شش ماه پس از ابلاغ این قانون، لایحه مالیات بر مجموع درآمد خانوار را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
<p>افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده، هر سال یک واحد درصد (۱٪) نرخ مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی کاهش می‌یابد. در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، <u>نرخ مالیات بر درآمد موضوع مواد (۱۰۵) و (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی و حقیقی دارای پروانه بهره‌برداری یا مجوز تولید از مراجع ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در طول برنامه هفتم، معادل هفت واحد درصد کاهش می‌یابد.</u> این بخشودگی علاوه بر سایر <u>معافیت‌ها و بخشودگی‌ها و مشوق‌های قانونی اشخاص مذکور می‌باشد.</u></p> <p>تبصره- دولت موظف است شش ماه پس از ابلاغ این قانون، لایحه مالیات بر مجموع درآمد <u>خانوار اشخاص حقیقی</u> را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.</p>	<p>بار مالیاتی دهک‌های درآمدی بر مبنای گزارش مهاجری (۱۳۹۹)-مرکز پژوهش‌های مجلس</p> <p>نقطه چین: قانون ۱۴۰۰ / خط ممتد: قانون ۱۳۸۷</p> <p>نمودار فوق که با استفاده از داده‌های هزینه-درآمد خانوار شهری (روستایی هم نمودار تقریباً مشابهی دارد)، ترسیم شده است، کاملاً مؤید این مسئله است. خاطر نشان می‌شود که این نمودار با اعمال معافیت‌های قانونی ترسیم شده است لذا این ادعا که بخشی از سبد هزینه خانوارهای فقیر معاف از مالیات است و فشاری متوجه آن‌ها نمی‌شود، کاملاً اشتباه است.</p>	

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<p>همچنین به دلیل عدم استرداد مالیات بر خرید نهاده‌ها، قیمت تمام شده تمامی کالاها، اعم از معاف و غیرمعاف در نهایت افزایش خواهد یافت و اتفاقاً دهک‌های پایین، نسبت بالاتری از درآمدشان را به دلیل این مالیات از دست خواهند داد.</p> <ul style="list-style-type: none"> • در اقتصادی که رشد آن به طور متوسط طی دهه گذشته منفی نیم درصد بوده و ۵ سال پیاپی است که نرخ‌های تورم اعلامی نهادهای رسمی کشور بالای ۵۰ درصد است (حال آنکه نرخ‌های تورم واقعی درک شده توسط مردم ارقام بسیار بالاتری را تجربه می‌کند)، افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده، تشدیدکننده شرایط رکود تورمی خواهد بود. • تجربه کشورها در دنیا حاکی از آن است که مثلاً با معرفی یا افزایش نرخ مالیات بر عایدی سرمایه، نرخ مالیات بر حقوق و دستمزد کاهش می‌یابد. به طور مثال اگر شخص حقیقی روی عایدی سهام، مالیات بیشتری باید بپردازد از طرف دیگر مالیات بر حقوق و دستمزد وی هم کاهش می‌یابد. نه اینکه ما بخواهیم از مردم عادی در قالب مالیات 	

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<p>بر ارزش‌افزوده، مالیات بیشتری وصول کنیم و در مقابل، نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌ها را کاهش دهیم.</p> <p>شایسته ذکر است که هم‌اکنون سهم مالیات بر ارزش‌افزوده و واردات در ایران بیش از ۵۰ درصد (در حدود ۵۵ درصد) است در حالی که در کشورهای OECD حدود ۴۵ درصد و در کره جنوبی ۴۴ درصد است. کشورهای پیشرفته دنیا به خوبی می‌دانند که اهداف توزیع عادلانه درآمد چقدر حائز اهمیت است که تمرکز کمتری روی مالیات‌های غیرمستقیم و تمرکز بیشتری بر وصول مالیات‌های مستقیم دارند.</p> <p>• ظاهراً تعقیب هر گونه اهداف صحیح و فلسفه اصلی معرفی و تصویب قانون مالیات بر ارزش‌افزوده به دست فراموشی سپرده شده است. در آن زمان قرار بود یک مالیات اندک ۳ درصدی برقرار شود تا دولت از طریق شفاف‌سازی زنجیره‌های تولید، مالیات به‌حق و عادلانه‌ای را بتواند در حوزه مالیات بر درآمد، وصول کند. اما یک درآمد شیرین بدون زحمت پس از اعمال این مالیات عاید دولت شد که باعث افزایش آن به ۹ درصد گردید. هر چند درآمدهای</p>	

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<p>اسمی دولت به دلیل تورم‌های ۵۰ درصدی و افزایش نرخ مالیات، بالاتر رفت اما دستاورد آن، ظهور شرکت‌های صوری و کاغذی، کدفروشی، تقلب و اجتناب بیشتر مالیاتی و مهاجرت تولیدکننده‌ها از بخش رسمی به بخش غیررسمی بود. به فراموشی سپردن منطق صحیح اعمال مالیات بر ارزش افزوده، صحیح نیست.</p>	
<p>اصلاح بند (ت) ماده (۲۷): پیشنهاد می‌شود، بند (ت) ماده (۲۷) به شرح ذیل اصلاح شود:</p> <p>ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است، به منظور شفافیت حمایت‌های مالیاتی، به صورت سالانه فهرست تمامی تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را تهیه و میزان درآمد از دست‌رفته دولت ناشی از موارد مذکور و استنادات قانونی مربوط را به تفکیک محاسبه نماید. سازمان نیز موظف به انتشار آن در قالب پیوست بودجه سنواتی است.</p>	<p>با عنایت به اینکه برآورد میزان ریالی حمایت‌های مالیاتی در قالب‌های مختلف موجب شفافیت بودجه شده و ابزار خوبی برای سیاست‌گذاری‌های مالیاتی است لذا این بند مفید است.</p> <p>البته برای اینکه مشخص باشد که سهم هر یک از بخش‌های اقتصادی (و حتی استان‌ها) از این حمایت‌های مالیاتی چقدر است، مناسب‌تر است به تفکیک کدهای آیسیک استخراج شود.</p>	<p>ت- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است، به منظور شفافیت حمایت‌های مالیاتی، به صورت سالانه فهرست تمامی تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی را تهیه و میزان درآمد از دست‌رفته دولت ناشی از موارد مذکور و استنادات قانونی مربوط را به تفکیک محاسبه نماید. سازمان نیز موظف به انتشار آن در قالب پیوست بودجه سنواتی است.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<ul style="list-style-type: none"> • ارزش واقعی به معنی تنزیل ارقام اسمی از طریق شاخص قیمت است. با این حال در متن این تبصره اشاره‌ای نشده است که کدام شاخص قیمت از کدام نهاد آماری ملاک خواهد بود؟ • وقتی عملاً اطلاعاتی از درآمدهای از دست رفته مالیاتی به موجب موارد موردنظر وجود ندارد و از طرفی، مطالعه پشتیبان برای هزینه و دستاورد این حمایت‌های قانونی تاکنون توسط وزارت اقتصاد، سازمان امور مالیاتی و هیچ یک از نهادهای دست‌اندرکار منتشر نشده است، لایحه حاضر که در ۶ ماه باید تنظیم شود، قرار است چگونه اولویت‌بندی برای کاهش یا حذف حمایت‌ها مورد اشاره را انجام دهد؟ • کاهش سالانه ۱۰ درصد و مجموعاً ۵۰ درصد در کل طول برنامه، هدف بسیار بلندپروازانه‌ای است که دستیابی به آن تقریباً محال است. به ویژه آنکه با مقاومت‌های اجتماعی هم روبرو خواهد شد. اگر سالانه ۲ درصد و در کل ۱۰ درصد باشد، قابل حصول‌تر خواهد بود. 	<p>ث- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است، با همکاری سازمان، ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون، لوایح قانونی مورد نیاز برای کاهش تخفیفات، اعتبار مالیاتی، نرخ صفر، معافیت یا بخشودگی و ترجیحات مالیاتی و گمرکی به نحوی انجام می‌شود که ارزش واقعی مربوط به مجموع موارد مذکور، سالانه ده درصد (۱۰٪) کاهش یابد و در پایان برنامه، پنجاه درصد (۵۰٪) نسبت به سال اول برنامه کاهش یافته باشد.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<ul style="list-style-type: none"> • اعطای معافیت یا بخشودگی یا کاهش نرخ و ...، از جمله وظایف حداقلی دولت برای حمایت از سفره خانوار (در ارتباط با معافیت پایه)، تشویق سرمایه‌گذاری و ارزآوری، حمایت از تولیدات دانش‌بنیان و ... به منظور بهبود عدالت، رشد اقتصادی و تثبیت اقتصادی است. آیا معلوم است که چه بخشی از معافیت‌های مالیاتی که هم‌اکنون در کشور وجود دارد مربوط به حقوق و دستمزد یا معافیت‌های پایه است؟ 	
<p>حذف بند (ج) ماده (۲۷): پیشنهاد می‌شود، بند (ج) ماده (۲۷)، حذف شود.</p>	<p>در ماده ۱۶۹ مکرر تصریح شده است که تمامی دستگاه‌ها باید اطلاعات را به صورت برخط به سازمان مالیاتی تحویل دهند. لذا تکرار آن در یک قانون موقت چه ضرورت و توجیهی دارد؟</p>	<p>ج- بانک مرکزی، کلیه بانکها، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه، شهرداری‌ها، پلیس راهور فراجا، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور به صورت برخط در اختیار این سازمان قرار دهند. مراجع مزبور در صورت تخلف از این حکم علاوه بر مسؤولیت تضامنی با مؤدی در پرداخت مالیات، مشمول محرومیت ماده (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم خواهند بود.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
<p>حذف بند (چ) ماده (۲۷): پیشنهاد می شود، بند (چ) ماده (۲۷)، حذف شود.</p>	<p>رشد ۵۰ درصدی درآمدهای اسمی مالیاتی در سال هایی که مردم با تورم بالای ۵۰ درصد، دست و پنجه نرم می کنند کار چندان مشکلی نیست و احتمالاً بدون تلاش خاصی هم رخ خواهد داد، اما فارغ از این موضوع به دو دلیل بهتر است این ماده حذف شود:</p> <ul style="list-style-type: none"> • در تضاد کامل با توسعه متوازن و عدالت منطقه ای است. قطعاً استان های محروم که سهم خاصی از استقرار واحدهای تولیدی و صنعتی کشور ندارند، بازنده محتوم این بازی هستند و احتمالاً استان های برخوردارتر، برندگان. شایان ذکر است که استان های محروم که از فرصت های بکر سرمایه گذاری برخوردارند، نیازمند سرمایه گذاری های قابل توجه تر برای تأمین زیرساخت های لازم توسعه می باشند. • بند پیشنهادی در تضاد با اصل یکپارچگی بودجه ریزی است که لازم است تمامی منابع به صورت یکپارچه جمع شده و بر اساس اولویت ها به مصارف مختلف اختصاص یابند. 	<p>چ- در خصوص استان هایی که میزان درآمد مالیاتی سالانه آنها نسبت به سال قبل بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) رشد داشته باشد، ده درصد (۱۰٪) از مالیات های وصولی مازاد بر رشد پنجاه درصد (۵۰٪)، در اختیار همان استان ها قرار می گیرد.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
<p>حذف بند (ح) ماده (۲۷): پیشنهاد می‌شود، بند (ح) ماده (۲۷)، حذف شود.</p>	<p>بند ب ماده ۱۵۹ قانون برنامه پنجم توسعه در راستای حمایت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته و ایجاد اشتغال و تولید در این مناطق و در راستای ایجاد تعادل منطقه‌ای تدوین شده است و اثرات بسیاری از جهت سرمایه‌گذاری در این مناطق توسط بخش خصوصی داشته است. این بند می‌گوید:</p> <p>"میزان معافیت مالیاتی واحدهای صنعتی و معدنی مناطق کمتر توسعه یافته تا سقف معافیت‌های منظور شده در مناطق آزاد تجاری - صنعتی افزایش می‌یابد".</p> <p>در حال حاضر هر کسی که در مناطق کمتر توسعه یافته سرمایه‌گذاری کرده و پروانه بهره‌برداری می‌گیرد و یا در طی سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری کرده است بر اساس این بند مشمول معافیت مالیاتی است که این موضوع بهترین مشوق برای تولید و ایجاد اشتغال در این مناطق است. اما دولت با محدود کردن این حکم به سال‌های مربوط به برنامه پنجم توسعه؛ با فرض افزایش درآمد مالیاتی در حال ایجاد عدم تمایل برای تولید و سرمایه‌گذاری در این مناطق است و چنین انگیزه مهمی را از فعال اقتصادی می‌گیرد که مسئله خود باعث گسترش مناطق محروم و کمتر توسعه یافته خواهد شد.</p>	<p>ح- معافیت بند «ب» ماده (۱۵۹) قانون برنامه پنجم توسعه صرفاً برای فعالیتهای تولیدی و معدنی واحدهای تولیدی و معدنی که پروانه بهره‌برداری یا قرارداد استخراج آنها طی دوره اجرای قانون مذکور صادر شده باشد، جاری است.</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
	<p>همچنین لازم به اشاره است به موجب رای شماره ۲۸۲ و ۲۹۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۲۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری، تصویب- نامه شماره ۲۴۰۲۳/ت/۵۶۱۷۹ مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۳۱ و بخشنامه شماره ۲۰۰/۹۸/۱۶ مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۰۱ مبنی بر اینکه «صرفاً آن دسته از واحدهای صنعتی و معدنی موضوع ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب سال ۱۳۶۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن که در طول برنامه پنج ساله پنجم توسعه با سرمایه‌گذاری انجام شده برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد شده باشد و دوره معافیت آنها تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ به اتمام نرسیده باشد مشمول برخورداری از افزایش معافیت موضوع بند (ب) ماده (۱۵۹) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران هستند»، از تاریخ تصویب ابطال شده است و رای مذکور برای تمامی ادارات کل امور مالیاتی کشور لازم‌الاتباع می‌باشد.</p>	
		<p>خ- در طول سالهای برنامه، ارقام ریالی موضوع مواد (۴۴)، (۴۶) و (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم و تبصره‌های</p>

پیشنهادات (اصلاحی/حذفی)	دلایل توجیهی / توضیحات	مواد
		<p>آنها بر اساس شاخص قیمت مصرف کننده تعدیل و اعمال می شود.</p>

بخش سوم: احکام پیشنهادی اتاق ایران در خصوص بخش مالیات جهت درج در لایحه برنامه هفتم توسعه

با عنایت به اینکه برنامه هفتم پس از تصویب، یک قانون کوتاه‌مدت است که برای دوره معین ۵ ساله برقرار خواهد بود لذا به نظر می‌رسد مناسبتر باشد هر پیشنهادی در خصوص تغییر قوانین مالیاتی، از طریق اصلاح قوانین دائمی مالیاتی مربوطه پیگیری شود. از جمله این پیشنهادات که می‌توان با هدف افزایش شفافیت مالیاتی به آنها اشاره نمود به شرح ذیل می‌باشد:

- ✓ الزام سازمان امور مالیاتی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به ارائه گزارش‌های توجیهی پشتیبان در خصوص حذف هر گونه معافیت‌ها، تخفیفات، اعتبارات مالیاتی و ... با تأکید بر محاسبه دقیق درآمدهای مالیاتی از دست رفته (به عنوان یکی از مهم‌ترین هزینه‌ها) و دستاوردهای اقتصادی-اجتماعی آن.
- ✓ الزام سازمان امور مالیاتی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به ارائه منظم گزارش‌هایی درباره بار مالیاتی تحمیل شده به فعالیت‌های مختلف اقتصادی در قالب کدهای آیسیک که طبیعتاً ارائه تصویر دقیق از وضعیت موجود نقطه شروع هر گونه اصلاحات واقع‌بینانه و هدفمند خواهد بود.
- ✓ الزام به متصل نمودن شناسه مؤدی به کد ملی که زیربنای اصلی حرکت به سمت پیاده‌سازی سیستم مالیات بر جمع درآمد اشخاص است.

در جدول ذیل نیز پیشنهادات اتاق ایران برای الحاق به لایحه برنامه هفتم در خصوص مبحث مالیات ارائه شده است.

جدول احکام پیشنهادی اتاق ایران برای درج در لایحه برنامه هفتم توسعه (اصلاح نظام مالیاتی)

ردیف	حکم پیشنهادی
۱	در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات بر درآمد موضوع مواد (۱۰۵) و (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی و حقیقی دارای پروانه بهره‌برداری یا مجوز تولید از مراجع ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در طول برنامه هفتم، معادل هفت واحد درصد (۷٪) کاهش می‌یابد. این بخشودگی علاوه بر سایر معافیت‌ها و بخشودگی‌ها و مشوق‌های قانونی اشخاص مذکور می‌باشد.
۲	سازمان برنامه و بودجه موظف است به منظور سازماندهی امور زیربنایی شهرک‌های صنعتی، در طی سال‌های برنامه هفتم توسعه، معادل نیم درصد (۰٫۵٪) از عوارض وصولی قانون مالیات بر ارزش افزوده را در یک ردیف بودجه مستقل به شرکت شهرک‌های صنعتی تخصیص دهد.
۳	به منظور تشویق سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تولیدی خصوصی و تعاونی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط و ترغیب آنها به عدم تقسیم بخش بیشتری از سود اکتسابی و استفاده از منابع حاصل برای افزایش سرمایه و در نتیجه توسعه بخش‌های تولیدی و ایجاد فرصت‌های شغلی در طول مدت برنامه هفتم، مالیات بر درآمد آن بخش از سود تقسیم‌نشده شرکت‌های مذکور که به حساب سرمایه انتقال می‌یابد، مشمول نرخ صفر مالیاتی است.

ردیف	حکم پیشنهادی
۴	وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است به منظور افزایش کارایی و تحقق عدالت مالیاتی در اختلافات مالیاتی تا پایان سال اول برنامه نسبت به جداسازی و استقلال مرکز دادرسی مالیاتی از سازمان امور مالیاتی و اداره آن زیر نظر مستقیم وزارت مذکور اقدام نماید.
۵	سازمان امور مالیاتی موظف است تا سال سوم برنامه هفتم توسعه، آن بخش از پرونده‌های مؤدیان مالیات بر ارزش افزوده دوره‌های سنوات ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۷ که اظهارنامه‌های خود را در موعد مقرر تسلیم نموده‌اند و تاکنون مورد رسیدگی قرار نگرفته‌اند، بر اساس دستورالعملی که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف یک ماه بعد از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، را بدون رسیدگی قطعی کند.
۶	سازمان امور مالیاتی کشور موظف است در سال اول برنامه به گونه‌ای برنامه‌ریزی کند تا برون‌سپاری فعالیت‌های مالیاتی موضوع تبصره (۲) ماده ۲۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی مصوب (۱۳۹۴/۴/۳۱) را به بخش خصوصی واجد شرایط، عملیاتی و اجرایی نماید.
۷	به منظور حمایت از بخش کشاورزی و توسعه فعالیت‌های خدمات فنی و مهندسی در طول برنامه هفتم، صادرات کالاهای کشاورزی و خدمات فنی و مهندسی برای استفاده از معافیت مالیاتی، الزامی به رفع تعهد ارزی ندارند.